

Učebné osnovy školského vzdelávacieho programu – predmet: Etická výchova

1. Záhlavie

Názov predmetu	Etická výchova
Časový rozsah výučby	1 hodina týždenne, spolu 33 vyučovacích hodín
Ročník	ôsmy
Škola (názov, adresa)	Základná škola M. Kukučina, , 026 01 Dolný Kubín
Názov ŠkVP	Škola úspešného života
Stupeň vzdelania	nižšie sekundárne
Dĺžka štúdia	1 rok
Vyučovací jazyk	slovenský
iné	štátna škola

2. Charakteristika predmetu

Hlavnou funkciou povinne voliteľného predmetu etická výchova v nižšom strednom vzdelávaní je osobnostný a sociálny rozvoj žiakov s vlastnou identitou a hodnotovou orientáciou, v ktorej významné miesto zaujíma prosociálne správanie. Pri plnení tohto cieľa sa primárne využíva zážitkové učenie, riadený rozhovor, diskusia, simulačné hry, ktoré popri informáciách účinne rozvíjajú mravný úsudok, rozlišovanie dobra od zla, orientáciu v etických dilemách dnešnej spoločnosti. Jej súčasťou je rozvoj sociálnych spôsobilostí ako napr. otvorená komunikácia, empatia, asertivita, pozitívne hodnotenie iných a pod. Podieľa sa na primárnej prevencii porúch správania a učenia. Žiaci sú vedení k harmonickým a stabilným vzťahom v rodine, v kolektíve spolužiakov i v iných sociálnych skupinách.

V nižšom strednom vzdelávaní vedieme žiakov k reflexii a prehodnocovaniu svojho správania i správania iných, vzhľadom na cieľovú rovinu etickej výchovy, ktorou je sociálne rozvinutý človek a spolupracujúce spoločenstvo. Preto sa etická výchova javí ako predmet, ktorý pripravuje pôdu pre ostatné výchovy, ktoré súvisia s uplatnením sa nielen v konkrétnych osobných vzťahoch žiaka, ale aj v jeho pripravenosti žiť pre spoločné dobro s inými ľuďmi a pre iných.

3. Ciele vyučovacieho predmetu

Žiaci:

- osvoja si základné postoje, ktoré podmieňujú kultivované medziľudské vzťahy,
- nadobudnú spôsobilosť na pochopenie a rešpektovanie najvyššej hodnoty, ktorou je život človeka a všetko, čo vedie k jeho rozvoju,
- získajú spôsobilosti, ktorými posilnia sebaúctu a hodnotenie iných,
- získajú spôsobilosti pri vyjadrovaní svojich citov a nadobudnú úctu k citovému životu iných,
- naučia sa participovať na živote spoločnosti (triedy, školy, regiónu, klubu, mesta),
- zdôvodnia dôležitosť nezávislosti od vecí, drog, médií,
- naučia sa kriticky myslieť, kultivovane diskutovať a akceptovať názory iných,
- ocenia prvky prosociálneho správania v rodine, v žiackom kolektíve i v iných sociálnych skupinách,
- nadobudnú spôsobilosť pochopiť svoju sexuálnu identitu, hodnotu priateľstva, lásky, manželstva a rodiny,
- osvoja si pozitívny postoj k postihnutým, chorým a iným ľuďom, ktorí potrebujú zvýšené porozumenie a pomoc,
- zdôvodnia dôležitosť stanovenia si životných cieľov, etických hodnôt a zachovávaní spoločensky uznávaných noriem.

Dosahovanie týchto cieľov ráta s aktivizáciou a rozvojom nonkognitívnych funkcií osobnosti, ktoré uvádza profesor M. Zelina v systéme KEMSAK:

K – kognitivizácia, ktorej cieľom je naučiť človeka poznávať, myslieť, riešiť problémy

E – emocionalizácia, cieľom je naučiť človeka cítiť a rozvíjať jeho kompetencie pre cítenie, prežívanie, rozvíjať jeho city

M – motivácia, cieľom je rozvinúť záujmy, potreby, túžby, chcenia osobnosti, jej aktivity

S – socializácia, jej cieľom je naučiť človeka žiť s druhými ľuďmi, naučiť ich komunikovať, tvoriť progresívne medziľudské vzťahy

A – axiologizácia, ktorej cieľom je rozvíjať progresívnu hodnotovú orientáciu osobnosti, učiť hodnotiť

K – kreativizácia, cieľom tejto funkcie je rozvíjať v osobnosti tvorivý štýl života.

4. Výchovné a vzdelávacie stratégie

Názov kľúčovej kompetencie:

1. Komunikačné kompetencie:

Výučba smeruje k tomu, aby žiaci mohli :

- počúvať s porozumením a primerane reagovať,
- uplatňovať ústretovú komunikáciu na vytváranie dobrých vzťahov so spolužiakmi, s učiteľmi a rodičmi a ďalšími ľuďmi, s ktorými prichádza do kontaktu,
- primerane reagovať na prejavy verbálnej a neverbálnej komunikácie.

2. Kompetencia učiť sa učiť sa:

Výučba smeruje k tomu, aby žiaci mohli:

- osvojiť si základy rôznych techník učenia.

3. Kompetencia riešiť problémy:

Výučba smeruje k tomu, aby žiaci mohli :

- vnímať a sledovať problémové situácie vo svojom najbližšom okolí,
- pokúšať sa problémy a konflikty vo vzťahoch riešiť primeraným empatickým a asertívnym spôsobom.

4. Osobné, sociálne a občianske kompetencie:

Výučba smeruje k tomu, aby žiaci mohli :

- osvojiť si základy pozitívneho sebaobrazu a sebadôvery,
- osvojiť si prosociálne hodnoty a postoje,
- uvedomiť si vlastné potreby, ale i potreby iných ľudí,
- odhadnúť silné a slabé stránky svojej osobnosti,
- uvedomovať si dôležitosť ochrany svojho zdravia,
- primerane veku odhadnúť dôsledky svojich rozhodnutí a činov,
- uvedomiť si vlastné práva a povinnosti,
- osvojiť si základné princípy spolupráce v skupine,
- prijímať nové nápady alebo aj sám prichádzať s novými nápadi a postupmi pri spoločnej práci,
- uvedomiť si význam pozitívnej klímy v triede a svojim konaním prispievať k dobrým medziľudským vzťahom.

5. Kompetencia vnímať a chápať kultúru a vyjadrovať sa nástrojmi kultúry:

- spoznávať bežné pravidlá spoločenského kontaktu,
- správať sa kultúrne, primerane okolnostiam a situáciám,
- osvojiť si základy na tolerantné a empatické vnímanie prejavov iných kultúr.

5. Stratégia vyučovania

Pri vyučovaní sa budú využívať nasledovné metódy a formy vyučovania:

Názov tematického celku	Stratégia vyučovania		
	Metódy	Postupy	Formy práce
Zdroje etického poznania ľudstva	Zážitkové vyučovanie- interaktívne metódy -hry, cvičenia, modelové situácie, diskusie, hranie miniscénok. Aktivity: Potrebujeme etiku? Vznik morálky, morálna voľba ,moralizovanie. Svedomie a mienky iných. Fragmenty postmodernej kultúry.	Diskusia, rozhovor, dialógy, demonštrácia rolovej hry, čítanie a vyrozprávanie príbehov.	Organizácia hodiny – sedenie v kruhu. Práca žiakov vo dvojiciach. Práca žiakov v skupinách.
Život, telesné a duševné zdravie ako etická hodnota	Dramatizácia textov, motivačný rozhovor, práca s knihou a textom, demonštračná metóda, demonštrácia rolovej hry. Aktivity: Životná cesta- príbehy Lívie, Tomáša. Nástrahy života. Čo je eutanázia, génová manipulácia? Cesta vlastným telom. Tajné myšlienky jednej časti tela. Domáca lekárnička. Rada imaginárneho lekára.	Výber aktivít a cvičení z publikácií Zelina M.: Ako zmeniť sám seba. Kašparová, Z., Houška, T., Uhereková, M.: Ako poznám sám seba. Alexová,S. - Vopel, W.K.: Nechaj ma, chcem sa učiť sám 2. Macáková, H: Etická výchova pre 8. ročník-pracovný zošit HRAVÁ ETIKA 8	Organizácia hodiny – sedenie v kruhu. Práca žiakov vo dvojiciach. Práca žiakov v skupinách.

<p>Ekonomické hodnoty a etika</p>	<p>Inscenácie, pantomíma, dramatizácia, návšteva výstavy fotografií, vlastná tvorba na danú tému, diskusia s odborníkom. Aktivity: Ekonomické hodnoty. Peniaze ako prostriedok alebo cieľ? Rozprávka o troch grošoch. Vandrujúca koruna. Príhody s peniazmi. Moje peniaze.</p>	<p>Práca s literárnymi textami, ukážkami, zbierky citátov slávnych ľudí, zbierky básní, piesní. Výber aktivít a cvičení z publikácií: Alexová, S. - Vopel, W. K.: Nechaj ma, chcem sa učiť sám/2/. Macáková, H: Etická výchova pre 8. ročník - pracovný zošit HRAVÁ ETIKA 8</p>	<p>Organizácia hodiny – sedenie v kruhu. Práca žiakov vo dvojiciach. Práca žiakov v skupinách</p>
<p>Dobré meno a pravda ako etické hodnoty</p>	<p>Minidialógy, zážitkové vyučovanie-interaktívne metódy /hry, cvičenia, modelové situácie, diskusie hranie miniscénok. Aktivity: Úmyselne klamať. Zbásnené klamstvá. Klamstvá v rodine. Klamstvo a česťnosť v každodennom živote. Hovoriť pravdu. Žalovať. Klebetiť. Švindľovať 1,2. Kradnúť. Dialóg so „zlodejom“. Veci, ktoré nemožno ukradnúť.</p>	<p>Výber aktivít a cvičení z publikácií Alexová, S. - Vopel, W.K.: Nechaj ma, chcem sa učiť sám 4. Macáková, H: Etická výchova pre 8. ročník-pracovný zošit Úlohy na rozvíjanie kreativity, práca s obrázkami, fotografiami a predmetmi, dokončenie príbehu podľa vlastnej fantázie, napodobňovanie životných situácií súvisiacimi s etickými hodnotami poznania a pravdy...</p>	<p>Organizácia hodiny – sedenie v kruhu. Práca žiakov vo dvojiciach. Práca žiakov v skupinách.</p>

6. Učebné zdroje

Na podporu a aktiváciu vyučovania a učenia žiakov sa využijú nasledovné učebné zdroje:

Názov tematického celku	Odborná literatúra	Didaktická technika	Materiálne výučbové prostriedky	Ďalšie zdroje (internet, knižnica, ...)
Zdroje etického poznania ľuďstva.	Lencz, L.: Pedagogika etickej výchovy. Výchova k prosociálnosti. Lencz, L.: Metódy etickej výchovy. Lencz, L. - Križová, O.: Metodický materiál k predmetu etická výchova. Križová, O.: Prosociálna výchova ako východisko pre spolužitie. Alexová, S. - Vopel, W.K.: Nechaj ma, chcem sa učiť sám.1.-4. Macáková, H: Etická výchova pre 8. ročník - pracovný zošit HRAVÁ ETIKA 8	Prehrávač CD a DVD, notebook, interaktívna tabuľa	Umelecká literatúra - bájky, rozprávky, povesti, výstrižky z novín, denník pozorovaní, ilustrácie, knihy, časopisy, využitie programu Cesta, filmy, miestne a školské noviny a časopisy	Knižnica, internet, encyklopédia
Život, telesné a duševné zdravie ako etická hodnota.	Lencz, L.: Pedagogika etickej výchovy. Výchova k prosociálnosti. Lencz, L.: Metódy etickej výchovy. Lencz, L. - Križová, O.: Metodický materiál k predmetu etická výchova. Križová, O.: Prosociálna výchova ako východisko pre spolužitie. Alexová, S. - Vopel, W.K.: Nechaj ma, chcem sa učiť sám.1.-4. Macáková, H: Etická výchova pre 8. ročník - pracovný zošit HRAVÁ ETIKA 8	Prehrávač CD a DVD, notebook, interaktívna tabuľa	Umelecká literatúra - bájky, rozprávky, povesti, výstrižky z novín, denník pozorovaní, ilustrácie, knihy, časopisy, využitie programu Cesta, filmy, miestne a školské noviny a časopisy	Knižnica, internet, encyklopédia

Ekonomické hodnoty a etika.	Lencz, L.: Pedagogika etickej výchovy. Výchova k prosociálnosti. Lencz, L.: Metódy etickej výchovy. Lencz, L. - Križová, O.: Metodický materiál k predmetu etická výchova. Križová, O.: Prosociálna výchova ako východisko pre spolužitie. Alexová, S. - Vopel, W.K.: Nechaj ma, chcem sa učiť sám.1.-4. Macáková, H: Etická výchova pre 8. ročník - pracovný zošit HRAVÁ ETIKA 8	Prehrávač CD a DVD, notebook, interaktívna tabuľa	Umelecká literatúra /bájky, rozprávky, povesti, výstrižky z novín, denník pozorovaní, ilustrácie, knihy, časopisy, využitie programu Cesta, filmy, miestne a školské noviny. De Saint-Exupéry,A.:Malý princ	Knížnica, internet, encyklopédia
Dobré meno a pravda ako etické hodnoty.	Lencz, L.: Pedagogika etickej výchovy. Výchova k prosociálnosti. Lencz, L.: Metódy etickej výchovy. Lencz, L. - Križová, O.: Metodický materiál k predmetu etická výchova. Križová, O.: Prosociálna výchova ako východisko pre spolužitie. Alexová, S. - Vopel, W.K.: Nechaj ma, chcem sa učiť sám.1.-4. Macáková, H: Etická výchova pre 8. ročník - pracovný zošit HRAVÁ ETIKA 8	Prehrávač CD a DVD, notebook, interaktívna tabuľa	Umelecká literatúra - bájky, rozprávky, povesti, výstrižky z novín, denník pozorovaní, ilustrácie, knihy, časopisy, využitie programu Cesta, filmy, miestne a školské noviny a časopisy	Knížnica, internet, encyklopédia

7. Hodnotenie

Vo vyučovacom predmete etická výchova pri priebežnej klasifikácii učiteľ hodnotí očakávané výstupy stanovené vo výkonovom štandarde v danom ročníku alebo v cieľoch učebných osnov, prípravu na vyučovanie (domáce úlohy, projekty), riešenie teoretických a praktických úloh. Pri súhrnnej klasifikácii hodnotí:

- ✓ učebné výsledky žiaka, ktoré dosiahol vo vyučovacom predmete v súlade s požiadavkami vymedzenými v učebných osnovách
- ✓ osvojené kľúčové kompetencie
- ✓ stupeň tvorivosti a samostatnosti prejavu
- ✓ osvojenie potrebných vedomostí, skúseností, zručností a ich tvorivú aplikáciu
- ✓ usilovnosť a vzťah žiaka k činnostiam v edukačnom procese
- ✓ snahu o rozvoj svojich kompetencií

Obsah vzdelávania

Predmet: Etická výchova

Počet hodín v 8. ročníku: 33 hodín

Tematický celok	Cieľ kľúčové kompetencie	Obsahový štandard	Výkonový štandard – žiak vie	Počet hodín	Prierezové témy
Zdroje etického poznania ľudstva	Osvojovanie si základných postojov súvisiacich s voľbou životných cieľov, svetonázorom, náboženstvom, etickými hodnotami a normami.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zdroje etiky 2. Mravné hodnoty a mravné normy 3. Hodnotová orientácia, rebríček hodnôt 4. Svedomie 5. Etika a náboženstvá 6. Aktuálne etické problémy v spoločnosti 	<ul style="list-style-type: none"> - uviesť hlavné zdroje etiky, - vymenovať niektoré mravné hodnoty, - vysvetliť na čo slúžia mravné normy, - vysvetliť význam svedomia, - vymenovať príklady pozitívnych vzorov z dejín a literatúry, - porovnať etický odkaz náboženstiev, - diskutovať o aktuálnych etických problémoch v spoločnosti. 	6	Osobnostný a sociálny rozvoj, výchova k manželstvu a rodičovstvu, environmentálna výchova, mediálna výchova, multikultúrna výchova...

Život, telesné a duševné zdravie ako etická hodnota	Osvojovanie si pozitívnych postojov vo vzťahu k svojmu zdraviu a ochrane života človeka.	1. Život a zdravie ako hodnota 2. Starostlivosť o zdravie, psychohygiena 3. Zdravý životný štýl 4. Profesionálna etika 5. Etika a rozvoj technológií 6. Etika a ekológia 7. Etické problémy doby 8. Eutanázia 9. Génová manipulácia 10. Trest smrti 11. Interrupcia	- vysvetliť spôsoby starostlivosti o zdravie svoje a iných, - identifikovať prejavy zdravého životného štýlu, - vysvetliť dôsledky nesprávnej životosprávy, - diskutovať o etických problémoch súčasnosti, - rozlíšiť medzi etickým a neetickým konaním človeka.	11	Osobnostný a sociálny rozvoj, výchova k manželstvu a rodičovstvu, environmentálna výchova, mediálna výchova, multikultúrna výchova, ochrana života a zdravia, finančná, čitateľská gramotnosť
Ekonomické hodnoty a etika	Osvojovanie si základných pojmov súvisiacich s ekonomickými hodnotami vo vzťahu k etike, osvojovanie si základných ekonomických cností.	1. Vlastníctvo 2. Peniaze – „cieľ, alebo prostriedok?“ 3. Materiálne a nemateriálne hodnoty 4. Konzumná spoločnosť 5. Sociálna nerovnosť 6. Ekonomické cnosti 7. Solidarita, dobrovoľníctvo, charita. 8. Reklama a manipulácia zákazníkov 9. Ochrana spotrebiteľa	- určiť vlastníctva, - diskutovať o vzťahu k peniazom, - vysvetliť pojem konzumizmus, - analyzovať prejavy a dôsledky sociálnej nerovnosti, - zhodnotiť význam solidarity, - posúdiť potrebu pomoci slabším, - vystihnúť negatívne prvky reklamy, - vysvetliť zásady ochrany spotrebiteľa na konkrétnych príkladoch zo života,	9	Osobnostný a sociálny rozvoj, výchova k manželstvu a rodičovstvu, environmentálna výchova, mediálna výchova, multikultúrna výchova, ochrana života a zdravia, finančná, čitateľská gramotnosť

Dobré meno a pravda ako etické hodnoty	Osvojovanie si základných etických hodnôt, súvisiacich s dobrým menom, ct'ou a pravdou.	1. Poznanie. 2. Pravda ako etická hodnota 3. Kritické myslenie, argumentácia 4. Pravda a lož, etické dilemy 5. Tajomstvo 6. Dobré meno jednotlivca i spoločenstva 7. Poznanie a úsilie poznávať	- zdôvodniť potrebu pravdy v živote človeka, vysvetliť význam tajomstva a utajovaných skutočností, - pomenovať význam poznania a poznávania v živote človeka, - zdôvodniť význam rešpektovania cti a dobrého mena, - diskutovať o dôležitosti vzdelávania, - zostaviť si konkrétny plán efektívneho zvládnutia školských úloh.	7	Osobnostný a sociálny rozvoj, výchova k manželstvu a rodičovstvu, environmentálna výchova, mediálna výchova, multikultúrna výchova, ochrana života a zdravia.
---	---	---	--	---	---